

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Historie obce Kaňovice a válečné prožitky mého pradědečka

Jakub Mikel

Zlín 2013

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

OBOR: 16. Historie

Historie obce Kaňovice a válečné prožitky mého pradědečka

historie od pravěku až do roku 1945

Autor: Jakub Mikel

Škola: Gymnázium Zlín - Lesní čtvrť

Lesní čtvrť 1364

761 37 Zlín

Ročník: 3.

Zlín 2013

Prohlašuji, že jsem svou práci vypracoval samostatně, použil jsem podklady (archivní materiály, literaturu a internetové stránky) uvedené v příloženém seznamu a postup při zpracování a dalším nakládání s prací je v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých (autorských) zákonů v platném znění.

Ve Zlíně 19. 2. 2013

Jakub Mikel

Člověkem, kterému bych chtěl poděkovat nejvíce, je můj pradědeček Josef Šústek. Ačkoliv jsem jej nepoznal osobně, jeho odvahu a sílu, kterou jsem doufám vhodně zobrazil v této práci, bych chtěl jednou získat. Jako dalšímu děkuji mému prastrýci, Josefu Šůstkovi, za to, že si na mě našel čas a podělil se se mnou o své zážitky, vzpomínky a postřehy. V neposlední řadě patří díky mému strýci, Jirímu Miklovi, současnému starostovi Kaňovic za zaslání elektronicky zpracované obecní kroniky, a také mému otci, za poskytnutí některých důležitých archiválií z jeho sbírky.

Děkuji Vám

Anotace:

Má studie s názvem Historie obce Kaňovice a válečné prožitky mého pradědečka má za úkol zmapovat historii obce se zvláštním zaměřením na dva incidenty s partyzány, které ohrozily samotnou existenci vesnice.

Práce je rozdělena na čtyři části. V první části představím obec Kaňovice. Stručně shrnu jejich polohu a zajímavosti, ve druhé části historii do vypuknutí druhé světové války. Ve třetí části hodlám přiblížit život v obci během okupace a celkový pohled obyvatel na válku tak, jak jej popisuje obecní kronika. Poslední část obsahuje popis Kaňovských incidentů s partyzány z pohledu kroniky, ale i mého prastrýce s hlavním zaměřením na vraždu Willie Dertmanna a také osvobození obce. V poslední kapitole sehraje klíčovou roli můj pradědeček Josef Šůstek, tehdejší starosta obce. Tyto části vycházejí z vyprávění mého prastrýce Josefa Šůstka, jmenovce a syna mého pradědečka.

Studie je založena převážně na výpovědi pamětníka. Hlavní oporou práce je kronika obce a kniha¹, která tyto informace ještě rozšiřuje. Informace o samotné obci jsem čerpal z knihy Luhačovské zálesí od Antonína Václavíka. Válečné období mi pomáhá dokumentovat kronika obce a kniha Sedm století zlínských dějin od Zdeňka Pokludy.

Klíčová slova: Kaňovice, incident, Willie Dertmann, prastrýc, Josef Šůstek, partyzán

---

¹ KOLEKTIV AUTORŮ. Kaňovice 1362-2012. 1. vydání, Luhačovice, Atelier IM. ISBN 978-80-85948-76-9

Obsah

Anotace:	5
Úvod:.....	4
1 Kaňovice.....	5
1.1 Poloha a rozloha	5
1.2 Lípa.....	5
1.3 Rolnická usedlost čp. 19	5
2 Kaňovice-obec s historií.....	6
2.1 Počátky osidlování Luhačovského Zálesí.....	6
2.2 První zmínky o Kaňovicích	6
2.3 Šternberkové a Kaňovice do první světové války	7
2.3.1 Vzestup Šternberků na jihovýchodě Moravy	7
2.3.2 Vztah ke Kaňovicím.....	8
2.3.3 Další vlastníci Kaňovic	8
2.3.4 Kostel	9
2.3.5 Pohromy a zvláštnosti	9
2.4 Kaňovice za I. světové války	10
2.4.1 V předvečer Velké války.....	10
2.4.2 Život za 1. světové války.....	11
2.4.3 Pradědeček a válka	12
2.5 Meziválečná demokracie	12
2.5.1 První kroky svobody	12
2.5.2 Divadlo	13
2.5.3 Rádio	13
3 Nacistická okupace.....	13
3.1 Mnichovská zrada.....	13
3.1.1 Cesta k Mnichovu.....	13
3.1.2 Mnichovská smlouva.....	14
3.2 Rok 1939.....	15
3.3 Rok 1940.....	16
3.4 Rok 1941.....	17
3.4.1 Němčina – kurz němčiny.....	17
3.4.2 Další omezení a nucené práce	17

3.5	1942-1944.....	18
4	Boj o přežití.....	20
4.1	Odboj na Zlínsku a gestapo	20
4.1.1	Obrana národa	20
4.1.2	Komunistický odboj	20
4.1.3	Clay-Eva.....	21
4.1.4	Gestapo.....	21
4.1.5	Kaňovice a partyzáni.....	22
4.2	První Kaňovský incident	22
4.2.1	V předvečer	22
4.2.2	14-15. duben 1945.....	23
4.3	Druhý Kaňovský incident.....	24
4.4	Osvobození Kaňovic.....	25
4.4.1	Rumunský major	25
4.4.2	Samotné osvobození.....	25
4.4.3	Výbušniny	27
5	Závěr.....	28
6	Použité prameny a literatura.....	29
6.1	Literatura	29
6.2	Internet.....	29
6.3	Prameny	29
7	Seznam příloh.....	30
8	Přílohy	31

Úvod:

Kaňovice. Nevelká obec rozkládající se na mírném svahu v malebném Luhačovském Zálesí. Loni oslavila výročí 650 let od první písemné zmínky. Nechybělo však málo a mohla za tři roky slavit výročí 75 let od vyhlazení. Dvakrát si osud nehezky pohrával s životy zdejších obyvatel, ke kterým patřilo také mnoho mých předků. Je to vlastně jeden z důvodů, proč píší tuto seminární práci. Chci si prohloubit znalosti o historii mé rodiny, na které závisel osud celé vesnice.

Možná, že předešlá věta zní vychloubačně, ale, tak tomu skutečně bylo. Jedním z faktů, kterým mohu toto tvrzení potvrdit je ten, že můj pradědeček zastával ve válečném období funkci starosty. Byl tedy zodpovědný za správný chod obce a dodržování protektorátních zákonů. Samozřejmě působení partyzánů v obci bylo něco zcela nepřijatelného, proto se hněv Němců obracel převážně na mého pradědečka. Nebýt mnoha faktorů, mohlo vše skončit katastrofálně.

Bohužel, ač bych si to moc přál, tak nemohu čerpat ze zážitků samotného pradědečka, neboť je již po smrti a jeho paměti, které sepsal po válce, jsou zřejmě nenávratně ztraceny, ale naštěstí stále ještě žije pamětník, jenž může události popsat. Je jím můj prastrýc Josef. Události, jež se chystám popsat, zažil coby dospívající chlapec (vnímal je tedy lépe, než dítě, leč nejsou zcela kompletní). Na potvrzení výpovědi jsem použil obecní kroniku, kterou mi zaslal strýc, současný starosta obce, Jiří Mikel. Jako další oporu pro pravdivost informací v této práci jsem využil knihu, jež vyšla k výše zmíněnému výročí obce a která obsahuje nejen informace z kroniky, ale také odborných publikací. Tyto tři zdroje jsou hlavní pilíře celé studie.

Jako poslední věc bych rád přiblížil svou motivaci. Jak jsem již na začátku nastínil, chtěl bych se dozvědět něco o historii mé rodiny. Myslím, že odvaha, se kterou můj pradědeček procházel životem, je obdivuhodná. Jako velice mladý nastoupil na frontu první světové války a okusil všechny její hrůzy, včetně nepřátelského zajetí. Když se později vrátil domů, žil v novém, svobodném státě. Založil rodinu a vše se zdálo idylické. Jaký musel být šok, když přišla Mnichovská zrada. A když se válka pomalu chýlila ke konci a on si již myslel, že ji přežil ve zdraví, tak během jedné noci musel čelit odjištěným samopalům SS, křivým obviněním a doufat, že se mu podaří odvrátit strašlivý masakr. Jeho odvaha a pragmatismus jsou mi velmi sympatické, zvláště v době, kdy lidská morálka upadá a kdy si lidé neváží svobody a považují ji za samozřejmost.

1 Kaňovice

1.1 Poloha a rozloha

Kaňovice jsou nevelká obec ležící v severozápadním okraji Vizovických vrchů. Konkrétně se nacházejí v mikroregionu Luhačovské Zálesí, přičemž od Luhačovic jsou vzdálené cca 8 km.

Přesná zeměpisná poloha obce je 49° 06'06'' severní šířky a 17° 41'27'' východní délky. Rozloha obce zaujímá 461 ha, z toho 56 % tvoří orná půda, 1/5 lesní porosty. Travní porosty se vyskytují v menším množství. Obec nemá evidované části obce ani ulice.²

1.2 Lípa

Můžeme-li považovat nějakou květinu či porost za paměť lidstva, tak většinou stromy. Slavné stoleté lípy, jež rozlomí blesk, jsou oblíbeným námětem na dokreslení ponuré atmosféry mnoha romanopisců.

Kaňovská lípa srdčitá stojí na návsi u kaple podle odborníků bezmála 200-250 let. Dřív tady býval místní bratrský hřbitůvek. Na návrh Magistrátu města Zlína byla lípa v roce 2009 vyhlášena památným stromem. Místní pamětníci však na podkladě vyprávění svých předků tvrdí, že je lípa stará alespoň 500 let a pamatuje dávnou historii.

1.3 Rolnická usedlost čp. 19³

Kaňovice patří veškerou svojí tradiční stavební podstatou k sídlům typickým pro subregion na hranici Slovácka a Valašska nazývaný Luhačovské Zálesí. Usedlost sestávala z obytného domu někdy spojeného s chlévem, samostatné komory, stodoly, případně seníku umístěného v humně.

Samotná rolnická usedlost čp. 19 pochází z konce 18. století. Jde o dvoustrannou zástavbu, chlév stojí jako samostatná budova paralelně s obytným domem. Za vstupem do domu stojí zděná komora. Vstup do humna je volný, neoplocený, i když původně zde stál nízký dřevěný plůtek. V zahradě byla umístěna stodola, která je odstraněna v neznámé době. Tato stavba dokazuje, že Kaňovice se mohou pochlubit historickou zajímavostí a nejsou zcela všední vesnicí.

---

² KOLEKTIV AUTORŮ. Kaňovice 1362-2012. 1. vydání, Luhačovice, Atelier IM. ISBN 978-80-85948-76-9. s.10

³ Viz. obrazová příloha s. 34

2 Kaňovice-obec s historií

2.1 Počátky osidlování Luhačovského Zálesí

Z historického hlediska patří Kaňovice do tzv. Luhačovského domnia.⁴ Na počátku historické doby (tj. pro tento kraj teprve polovina 12. století) nacházíme okolí Luhačovic téměř nezalidněné, lidských sídel bylo jen poskrovnu, ač údolím Vláře a Oslavy k Vizovicím a pozdějšímu Uherskému Brodu z Uher vedla zemská stezka, střežená pevným Brúmovem⁵. Trochu světla do historie kraje přináší teprve listina biskupství olomouckého z r. 1131. Tato listina jmenuje osady náležející spytihněvskému kostelu.⁶ Z toho vyplývá, že celé toto území bylo pod správou církve.

Jako mnoho nezalidněných částí Moravy, dočkalo se Luhačovské zálesí mohutnější kolonizace díky olomouckému biskupovi Brunovi ze Schauenburku⁷, jenž věnoval celou řadu drobných statků svým věrným rytířům, hlavně za pomoc v boji proti knížeti opolskému.⁸ Roku 1256 tak udělil rozsáhlý újezd slavičinský svému panoši Helembertu de Turri v léno. Nebyla to příliš velká odměna, neboť slavičinský újezd byl značně zpustošen po ničivých nájezdech Uhrů, Kumánů a Tatarů⁹. Helembert slíbil, že na panství přivede nové kolonisty. Pro snadnější kolonizaci obdržel několik výsad.¹⁰ Kromě slavičinského újezdu byla lénem biskupským i Lipová a zboží sehradické s Vasilskem.

2.2 První zmínky o Kaňovicích

Kaňovice jsou poprvé připomínány v manských knihách olomouckého biskupství r. 1362,¹¹ kdy patřily z poloviny Mackovi z Kaňovic. Ještě dříve však patřily jeho příbuzné Kačně z Kaňovic, od níž roku 1376 zakoupil půlku vsi. Macek ještě žil r. 1378, ale již r. 1381

---

⁴ Pozn. Spolu s hradem Starý Světlov, Luhačovicemi, Ludkovicemi, Řetechovem, Pradliskami, Přečkovicemi, Petruvkou, Podhradím, Pozlovicemi, Provodovem, Žilínem a Kladnou).

⁵ Pozn. Starší označení pro hrad Broumov

⁶ Konkrétně jsou to Sehradice, Velký Ořechov a Biskupice. V listině jsou uvedené i Opatovice a Vasily, ale osady již zanikly.

⁷ Bruno ze Schauenburku (asi 1205-1281) - 17. biskup obnovené olomoucké diecéze v letech (1245) 1247-1281. Pocházel z rodu hrabat holštýnských. Stal se věrným rádcem Přemysla Otakara II. Ač duchovní, účastnil se například roku 1260 bitvy u Kressenbrunnu, doprovázel krále na křížové výpravě proti pohanským Prusům. Byl výrazným kolonizátorem Moravy. Usiloval o povýšení olomouckého biskupství na arcibiskupství.

⁸ Pozn. Jedním z nich byl např. biskupův věrný vazal a jídlonosič Herbort z Fulmu, který založil na severu Moravy hrad Fulštejn.

⁹ Pozn. Ostatně ani později neměli obyvatelé na růžích ustláno. Během válek krále Přemysla Otakara II. s Bělou IV. trpělo toto území loupeživými nájezdy loupeživých uherských rytířů a divokých Kumánů.

¹⁰ Pozn. Konkrétně šlo o to, že po 8 let nebyl povinen biskupovi platit, a také noví osadníci měli dostat osmiletou lhůtu.

¹¹ Pozn. Jméno vsi se zde psalo Canouicz.

Hovora z Čech, Petřík z Bulin, Baršík z Čichovic a Marketa, vdova po Mackovi Kaňovcovi z Kaňovic, prodali vesnici Vilémovi ze Šternberka a ze Zlína, proti čemuž se však bouřil markrabí Jošt.¹² Nejedná se však o první obyvatele na území obce. Zdá se, že v této oblasti sídlili, daleko dříve v pravěku, osadníci. Zmínku nacházíme v obecní kronice.

„Místo, kde leží Kaňovice, bylo osídleno již v době prehistorické, jak dokazují nálezy několika popelových jam a střepů z velkých nádob. Tyto nálezy však majitelé pozemků z neznalosti zničili a jámy zasypali asi v roce 1910. Při stavbě silnice z Kaňovic do Hřivínova Újezdu byla na počátku 20. století odkryta prehistorická pec a na celém katastru bylo nalezeno několik bronzových předmětů. Nálezci je však zničili nebo rozprodali, a tak se nezachoval ani jeden.“

-Kaňovická kronika¹³

Nepříliš vzdělané obyvatelstvo tedy zničilo všechny důkazy o dřívějším pobytu lidí. Kromě pravěkého osídlení lze předpokládat, že osada zde stála ještě před rokem 1362, ovšem nebyla nějak rozlehlá. Mohlo se jednat kupříkladu jen o malý dvorec, nebo malou osadu s nepatrným počtem obyvatel.

2.3 Šternberkové a Kaňovice do první světové války

2.3.1 Vzestup Šternberků na jihovýchodě Moravy

V polovině 14. století patřila většina statků na jihovýchodní Moravě církvi. Světských pánů bylo velice poskrovnu. Vesměs se jednalo o vladyky spravující drobné statečky a většina z nich vymřela ještě do vypuknutí husitských válek. Jeden rod se však prudce rozrůstal. Šternberkové se během několika desetiletí stali nejvýznamnějším a nejbohatším rodem na jihovýchodě Moravy. Mezi jejich statky patřil mimo jiné Zlín, Veselí a hrady Lukov a Světlov.

Jelikož byli Šternberkové bohatí a mocní, časem se dostali do sporu s církví, jíž se stali konkurenty. Jejich největším soupeřem se stal vizovický klášter, s nímž vedli spory o vlastnictví nejrůznějších pozemků. Šternberkové zřejmě neváhali poplenit i některé klášterní majetky.

---

¹² VÁCLAVÍK Antonín. Luhačovské Zálesí. 2. vydání, Luhačovice, IM Atelier. ISBN 80-85948-58-3. Počet stran 872. S. 31

¹³ Viz. Kaňovice 1362-2012. s. 23-24

Spor vyvrcholil roku 1361, kdy Albert, Vilém a Aleš ze Šternberka, Oneš z Lípy a Jašek i Stašek ze Sehradice odňali klášteru některé vesnice.¹⁴ Šternberkové tímto krokem spojili panství světlovské a zlínské. Rozhodčí soud, jmenovaný papežskou kurií, s biskupem v čele přiřkl právo klášteru. Závěry soudu nebyly příliš velkým překvapením a velmožové je neakceptovali. Proto byli všichni roku 1363 dáni do klatby a až o rok později vrátil Oneš z Lípy klášteru les Bošonov a Vojslav i Stanislav ze Sehradice les Studnu, ležící mezi hradem Engelswaldem a Slopným. Navíc ještě museli zaplatit pokutu.¹⁵ Samotní Šternberkové si však z interdiktu nedělali těžkou hlavu a celý spor se dočkal rozuzlení až roku 1367. Smírní výrok vyřkl litomyšlský biskup Albrecht ze Šternberka, bratranec obžalovaných. Alšík s Vilémem uznali, že oněch osm a půl vesnic jsou vlastnictvím vizovického cisterciáckého kláštera a jsou povinni je vrátit. Klášter jim na oplátku ponechal vesnice na dožití.¹⁶

2.3.2 Vztah ke Kaňovicím

Jak jsem již uvedl, roku 1381 přešli Kaňovice, za veliké nelibosti markraběte Jošta, do rukou Viléma ze Šternberka a ze Zlína. Šternberkové si obec ponechali do roku 1466, kdy ji Matouš ze Šternberka intabuloval Jiříkovi z Honbic. V intabulaci je zahrnut svobodný dvorec, krčmu a mlýn. Samozřejmě nelze obec považovat za nějaký příliš významný obchodní artikl, ale zřejmě obyvatelé pod správou Šternberků netrpěli. Z Kaňovic pocházel například jistý Viknan, jenž sloužil jako úředník Viléma z Pernštejna.¹⁷

2.3.3 Další vlastníci Kaňovic

Jiřík z Honbic a Velkého Ořechova vlastnil Kaňovice do roku 1493, kdy je vložil i s dvorem a mlýnem Janu Onšíkovi z Bělkovic. Jan Onšík se připomíná ještě roku 1520. Jeho rod držel obec až do roku 1600, kdy ji Kateřina Onšíčka z Bělkovic, manželka Heřmana Štanovského z Čechtice, prodala za 21 000 zlatých Bernardu Janauerovi ze Strachova. Bernard Janaur Kaňovice převedl svému příbuznému Janu Bohuslavu Janaurovi, který Kaňovice prodal na jaře 1603 Janu st. Birštejnovi z Bojišova. Po jeho smrti r. 1606 zdělila Kaňovice jeho starší dcera Magdalena. V r. 1617 držel Kaňovice Benedik Palašti z Kasejova a jeho žena Alžběta Zayrová, pánové na Slavičíně.¹⁸ Kaňovice se také ocitly v držení Bernarta st. ze Zástřizl, který však pozbyl Kaňovice konfiskacemi a zemřel ve vězení na Špilberku. Následně

¹⁴ Pozn. Zejména Šanov, Hrozenkov, polovinu Želechovic a polovinu Lípy. Kromě měst také zabrali lesy a polnosti.

¹⁵ VÁCLAVÍK Antonín. Luhačovské Zálesí. 2. vydání, Luhačovice, IM Atelier. ISBN 80-85948-58-3. Počet stran 872. S. 31

¹⁶ POKLUDA Zdeněk. Sedm století zlínských dějin. 1. vydání, Zlín. Klub novinářů Zlín a Zlínské tiskárny, a.s.

¹⁷ Viz. Luhačovské Zálesí s. 73

¹⁸ KAŇOVICE. Historie obce [online]. [cit. 05.01.2013]. Dostupný na WWW:

http://www.kanovice.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=47&Itemid=29%20%20

byla obec přenechána Maxmiliánu z Liechtenštejna, který je r. 1629 prodal i se statkem luhačovickému Gabrielu Serenyimu. Nadále obec sdílela osudy zboží luhačovického.¹⁹

2.3.4 Kostel

Z písemné zmínky r. 1493 lze usoudit, že v Kaňovicích byl farní kostel a farář. Kostel se rozkládal v místech, kde byl starý hřbitov, dnešní místo, kde se nachází kaple. Po třicetileté válce již není kostel zmiňován, pravděpodobně byl zničen a na postavení nového nebyly prostředky ani dostatečný zájem vrchnosti. Kaňovice byly spolu s okolními obcemi přifařeny k Velkému Ořechovu, po třicetileté válce nově přifařeny a přiškoleny do Pozlovic. Teprve roku 1783 byly Kaňovice přiděleny zpět k Velkému Ořechovu. Od r. 1850 do roku 1959 spadaly Kaňovice pod soudní i politický okres Uherský Brod.²⁰

2.3.5 Pohromy a zvláštnosti

Luhačovské Zálesí postihlo značné množství katastrof. Samotné Kaňovice nebyly výjimkou. Je možné, že již ve třináctém století zažily útoky Uhrů a Kumánů, ale neexistují analýzy, které by tento fakt potvrdily. Husitské války, které přinesly mnoho zlého většině Čechů, se Kaňovicím vyhnuly. Dokonce se v této době objevují zmínky o kostelu v obci.

Dalším velkým konfliktem byla třicetiletá válka. Neexistují sice záznamy, které by drancování Kaňovic nějakým vojskem potvrdily, ale po třicetileté válce již není v obci zmiňován kostel. Dá se tedy předpokládat, že obcí přeci prošli vojáci, nejspíše Švédové, kteří v Luhačovském Zálesí r. 1643 operovali, a nějakým způsobem došlo k požáru či poboření kostela. Podle soupisu lánské visitace byly nejvíce postiženy vpádem nepřátel osady Sehradice (13 zpustlých usedlostí z 32), Březůvka (12 z 24), Zlámaný Újezd (8 z 24), Veledoubravy (8 z 32) a také Velký Ořechov (9 z 30). Tyto osady byly postiženy nejvíce, ale lze předpokládat, že nebyly jediné, které vpádem trpěly.²¹

Asi nejstrašnější vojenský vpád, který obec zažila, se uskutečnil roku 1663. To na Moravu vtrhla vojska Turků a Tatarů a velice důkladně ji plenila. Díky lánským knihám se dozvídáme, že Kaňovice měly v té době mlýn, krčmu a rybníky. Neznáme sice přesný počet

---

¹⁹ Viz. Luhačovské Zálesí s. 73

²⁰ KAŇOVICE. Historie obce [online]. [cit. 05.01.2013]. Dostupný na WWW: http://www.kanovice.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=47&Itemid=29%20%20

²¹ Viz. Luhačovské Zálesí s. 44

stavení nebo obyvatel, ale víme, že po vpádu Tatarů bylo v obci vypáleno 16 domů, 10 obyvatel bylo pobyto, nebo zajato a 2 koně útočníci uloupili.²²

Z obecní kroniky se dozvídáme, že obec postihly i pohromy živelné. Níže zmíněná polární záře nebyla přímou pohromou, ale podle pamětníků předznamenávala události Mnichovské dohody.

„1910 – dne 6. září stihla Kaňovice veliká pohroma – povodeň, jaké nepamatují ani nejstarší lidé naší obce. Voda v potoku rychle rostla a vystoupila ze břehů, zaplavila pole a luka a širavou hrnula se přes obec, přes silnici a dále k Biskupicím... U nás stoupla voda nad normál, takže sklepy byly zaplaveny... škola naše trčela z vod, jako malý ostrůvek.

1938 – dne 25. ledna večer od osmi hodin do půl deváté byla viditelná neobvyklá u nás polární záře. Zjev byl velmi krásný a zářil různými barvami, vyvolal však mezi lidem vzrušení a obavy z čehosi nepředvídaného, některé sbory dokonce alarmovali hasičstvo, které se pak vydalo na cestu v domnění, že někde na severu zuří požáry.“

-obecní kronika²³

2.4 Kaňovice za I. světové války

2.4.1 V předvečer Velké války

Od připojení obce k luhačovskému panství si Kaňovice, nepočítáme-li vpád Tatarů, žily poklidným životem. Veškeré starosti obyvatel se točily kolem uhájení živobytí. O vnější svět a politické dění se starali málo, neboť se jich většinou netýkalo. Tuto idylu mohla teoreticky narušit zpráva o smrti arcivévody Františka Ferdinanda. Kronikář popisuje:

„Pamatuji, že ji donesl do Kaňovic nějaký občan z Petrůvky. Schválně přišel se zprávou do školy. Na občany však neudělala velkého dojmu, byl arcivévoda a jeho způsob života celkem neznám, populárním, jako např. korunní princ Rudolf, už vůbec nebyl. Na válku tehdy ještě nikdo nepomyslel. Právě zděšení nastalo však teprve, když přišly povolávací

---

²² Viz. Luhačovské Zálesí s.45

²³ Viz. Kaňovice 1362-2012 s. 20-21

rozkazy na vojnu. Třebaže už v druhé polovici července visela vojna ve vzduchu, přece jen každý doufal, že nebude tak zle.“

-obecní kronika²⁴

Lidé skutečně doufali, že se válce vyhnou, a že se vše urovná. Bylo však ještě hůře, než kronikář předpokládal.

2.4.2 Život za 1. světové války

První odvody se týkaly vycvičených záložníků. Brzy po nich však následovaly odvody druhé: mladí, staří, svobodní, ženatí, kdokoliv, kdo byl uznán schopným, musel narukovat. Ženy povolanych dostávaly denně 80 haléřů podpory pro sebe.²⁵ Podle pamětníků si některé ženy dokonce polepšily, neboť dříve jejich manželé vysedávali v hospodě a mnoho peněz propili. Každý den večer a v neděli odpoledne se ženy scházely na starém hřbitově pod lípou a modlili se za vítězství rakouských zbraní a za šťastný návrat manželů. Pobožnost končila zpěvem hymny rakouských národů. Za necelý rok však nadšení opadlo. Lidé doufali v krátkou válku, ale zatím se jen dočkali zvyšování cen a vesnice trpěla nedostatkem pracovních sil.

Během dalších válečných let došlo ještě k několika odvodům. Obec se snažila na válečné události příliš nemyslet, ale nebylo to příliš možné. Ještě roku 1914 přišla zpráva o prvním padlém občanovi. Byl jím Josef Šústek z čp. 37. V roce 1915 našli na bojišti smrt další dva, Josef Duda z čp. 41 a Josef Šturma z čp. 25, jenž byl nevlastním synem hospodáře Josefa Gergela, který padl do ruského zajetí. Rok 1916 stál obec tři muže, Jana Ivanovského z čp. 4, Josefa Šústka z čp. 22, jenž zemřel na následky zranění hlavy, které utřžil na italské frontě a posledním padlým byl Jan Šústek z čp. 23. Padl na ruském bojišti.²⁶ Válka zasévala do srdcí obyvatel neklid. Kromě zpráv o padlých přicházely zprávy o mužích, jež byli zajati.

V březnu roku 1917 byly okresním hejtmanstvím nařízeny stromové slavnosti k uctění nástupu císaře Karla I. na trůn. Kronikář tyto události komentuje ironicky.

„Nekonali jsme v Kaňovicích slavnosti, jen jsme posadili u školy dvě lipky, které bohužel zašly ještě spíš než panování Karlovo.“

-obecní kronika

---

²⁴ Viz. Kaňovice 1362-2012 s. 35

²⁵ Podpora se také vztahovala na každé dítě do 16 let, na něž bylo vypláceno 40 haléřů.

²⁶ Viz. Kaňovice 1362-2012 s. 28-30

Rok 1918 byl naplněn mnoha událostmi. Koncem dubna byla v Kaňovicích uspořádána sbírka kovů pro válečné účely. Je všeobecně známo, že válka si vyžádá vždy jen ty nejlepší. Bylo tomu i tehdy. Byly totiž obětovány kotle z kaňovické pálenice Františka Šústka z čp. 18. Podle mínění zdejších hospodářů byla největší škoda velkého měděného kotle, na kterém se přepaloval kvas. Po jeho rekvizici údajně poklesla kvalita zdejší pálenky. Další smutná událost byla zpráva o smrti Jana Mališky, čp. 26. Byl posledním padlým občanem Kaňovic, nicméně poslední oběť si válka vyžádala až roku 1919, kdy v italském zajetí zemřel Josef Mališka z čp. 7.²⁷ Domů se tedy nevrátilo osm občanů Kaňovic. Následující události se však nesly v atmosféře svobody. Konec války neznamenal jen konec vojenského utrpení, ale také byl spojen se vznikem samostatné Československé republiky. Do Kaňovic se tato radostná zpráva dostala k večeru 29. října 1918.

2.4.3 Pradědeček a válka

Josef Šústek sloužil v rakouské armádě od 22. 5. 1917 do 6. 6. 1918.²⁸ Jeho pozicí byl podavač nábojů u kulometu. Vzpomínky na válku měl velice negativní. Jednou se ocitl v tak těžké dělostřelecké palbě, že již myslel, že zemře. Blízko něj pak dopadl dělostřelecký granát, jenž jej odhodil několik metrů daleko. Celý život trpěl žaludeční neurózou, kterou si odnesl právě z této prožité události. Podle jeho vyprávění docházelo během těžkého odstřelování k případům, kdy zoufalí vojáci vystrkovali ruce ze zákopů, aby utrpěli nesmrtelné zranění a byli staženi z boje. Josef Šústek se také ocitl v nepřátelském zajetí. Dle vyprávění byla v zajetí veliká nouze a tak za kousek chleba vyměnil i zlaté hodinky.²⁹

2.5 Meziválečná demokracie

2.5.1 První kroky svobody

Rok 1919 byl ve znamení oslav. Na jaře se konala velká slavnost k oslavě svobody a vracejících se legionářů³⁰. Během oslavy byla zasazena lípa svobody, která však po roce uschla a již nebyla nahrazena. První demokratické volby se v obci konaly 1. srpna 1919. Starostou obce se díky náhodě stal Josef Máčala. Život se vracel do zajatých kolejí. Obec se vrátila k běžným problémům a byla nucena samostatně hospodařit a rozhodovat. Roku 1922 prodala chátrající obecní hostinec manželům Andrýskovým z Bílovic. Ti hostinec opravili

²⁷ Viz. Kaňovice 1362-2012 s. 37

²⁸ Viz. Obrazová příloha s. 41

²⁹ Tyto poznatky jsem získal od svého otce, jemuž pradědeček vyprávěl o válce. Mnoho pradědečkových poznatků by se dalo nalézt v jeho deníku, který je však zřejmě nenávratně ztracen.

³⁰ Během roku 1919 se vrátila většina legionářů ruských, všichni francouzští a italští. Italští však museli nastoupit hned po svém návratu do boje proti Maďarům na Slovensku.

a omítli. Peníze z prodeje hostince byly použity na zhodnocení válečných půjček a část se uložila jako kmenové jmění do záložny.

2.5.2 Divadlo

V roce 1922 se hrála v Kaňovicích první divadelní hra, veselohra „Kosové“. Toto představení bylo odehráno ještě v Hřivínově Újezdu. Z popudu učitele Rudolfa Ambrozka byl dokonce vytvořen „Spolek divadelních ochotníků“. Bylo pořízeno nové jeviště, které namaloval malíř Šubrt z Ludkovic. Kostru postavili samotní členové souboru. Spolek byl tvořen z poloviny Kaňovjany a druhou půlku tvořili lidé z Hřivínova Újezdu. Spolek se zasloužil o stavbu pomníku padlým z Kaňovic a Hřivínova Újezdu. 20. ledna se spolek po neshodách mezi členy rozpadl a v činnosti pokračovala jen Újezdská část.³¹

2.5.3 Rádio

Dlouho se občané Kaňovi dozvídali zprávy z druhé ruky a se značným zpožděním. Většinou je přinášeli ti, kteří navštívili Uherský Brod nebo Luhačovice (popřípadě Zlín). První radiový přijímač v obci si pořídil 12. Července 1936 řídící učitel Rudolf Ambrozek. Byla to čtyřlampovka značky Philips. Brzy po té si pořídil amatérský radiopřijímač Fabián Gergela z čp. 61.³² Občané se se scházeli u výše jmenovaných a poslouchali vysílání s nadšením ještě dva roky. 30. září 1938 se však z přijímače ozývaly zprávy, kterým málokdo věřil.

3 Nacistická okupace

3.1 Mnichovská zrada

3.1.1 Cesta k Mnichovu

Roku 1933 vystupuje Německo ze Společnosti národů a přestává platit reparace. Byl to další krok k posílení německého hospodářství. Kromě toho vznikaly po celé zemi zbrojovky a Hitlerova propaganda volala po válce. Roku 1935 je vyhlášena v Německu všeobecná branná povinnost. Jedná se o jasné porušení Versaillské smlouvy, ovšem anglo-francouzská politika apeacementu šla Hitlerovy na ruku. O rok později je obsazeno demilitarizované Porýní. Hitlerův zrak se obrací k poslední demokracii ve střední Evropě. Československá vláda nechává budovat pohraniční opevnění. Tehdy netušila, že je stejně

---

³¹ Viz. Kaňovice 1362-2012 s. 38

³² Viz. Kaňovice 1362-2012 s. 38

nevyužije. Adolf Hitler, vůdce německého národa, má své plány. SdP³³ v čele s Konrádem Henleinem znepřijemňuje život Čechů v pohraničí. Toužebně očekává okamžik, kdy jim jejich německý přítel přispěchá na pomoc.

Rok 1938 byl rokem bouřlivých politických událostí. V září prohlásil Hitler, že utrpení Němců v Československé republice je nesnesitelné a že žádá jejich přivtělení k Německé říši. SdP, která se v té době již otevřeně hlásila k programu NSDAP, byla připravena. Stále častěji docházelo k potyčkám dobře vyzbrojených a vycvičených členů SdP³⁴ s četníky. Dne 24. září vyhlásil prezident republiky Dr. Edward Beneš všeobecnou mobilizaci. Šlo o jasnou politickou reakci, neboť nálada občanů byla mizerná. Vše samozřejmě nakonec skončilo jinak.

3.1.2 Mnichovská smlouva

„...ale naši spojenci Francouzi a Britové nás opustili. Nebyli na válku připraveni, a proto naléhali, abychom Německé říši vyhověli a vydali pohraniční kraje s německou většinou. Stáli jsme proti strašně přesile a svět se chvěl starostí o mír. Tak jsme s těžkým srdcem ustoupili krutému požadavku. Uložili nám to státníci francouzští a britští s Hitlerem a Mussolinim v Mnichově 30. září 1938.“

-obecní kronika³⁵

Československo tehdy přišlo o značnou část svého území³⁶ a obyvatelstvo utrpělo značnou morální újmu³⁷. 6. září abdikoval prezident Dr. Edward Beneš a odešel do exilu a německé vojsko obsadilo odstoupená území. Politické strany zanikly a místo nich byly zřízeny dvě nové, a sice Národní jednota a strana Práce. Pro dělnictvo byly zřízeny pracovní tábory. Dne 30. listopadu byl zvolen prezidentem republiky Dr. Emil Hácha, bývalý prezident nejvyššího soudu. Dne 1. prosince byla jmenována nová vláda s předsedou Rudolfem Beranem.

---

³³ Sudetoněmecká strana

³⁴ Sudetoněmecký Freikorps- Jejich výcvik probíhal v Německu pod taktovkou wermachtu a SS.

³⁵ KRONIKA OBCE KAŇOVICE – KNIHA I 1911-1949

³⁶ Uložili nám to státníci francouzští a britští s Hitlerem a Mussolinim v Mnichově 30. září 1938. Za základ rozhodování byly vzaty výsledky sčítání lidu z r. 1910. České země pozbyly asi 30 000 km² půdy a skoro 4 miliony obyvatel. V tom byl asi 1 milion Čechů a Slováků a některé kraje úplně české nebo slovenské.

³⁷ O čemž svědčí i záznam v kronice, v němž autor cituje Karla Čapka: „Bože, který jsi stvořil tuto krásnou zemi, Ty vidíš naši bolest a naše zklamání, Tobě nemusíme říkat, jak nám je a jak jsou skloněny naše hlavy ...“

3.2 Rok 1939

„Dne 14. března dohodl se zrádný³⁸ slovenský politik Dr. Tiso s Hitlerem o tom, že Slovensko odtrhne od Československé republiky.“

-obecní kronika

Toho dne byl vyhlášen skutečně samostatný slovenský stát. Téhož dne odjel prezident Dr. Emil Hácha do Berlína. Dne 15. března časně ráno hlásil rozhlas, že německé vojsko překročilo hranice. Hlasatel neustále opakoval: „Nikde nesmí dojít k incidentům!“. Vojsko dostalo rozkaz složit zbraně na nádvoří kasáren a připravit je k odevzdání Němcům.³⁹

15. března se snad sama příroda stavěla proti okupaci. Ačkoliv předtím již bylo pěkně a příroda dýchala předjařím, náhle se značně ochladilo a začalo hustě chumelit. Českými městy projížděly nekonečné kolony německých vojenských vozidel naložených válečným materiálem a odvážely, co se dalo.

16. března prohlásil Hitler na Pražském hradě říšský protektorát nad zemí Českou a Moravskou a prvním protektorem se stal Konstantin von Neurath. Politické strany Národní jednoty a Strana práce byly zrušeny, Beranova vláda i Národní shromáždění rozpuštěno. Bylo zřízeno Národní souručenství s padesáti zástupci výboru v čele s prezidentem Háchou a předsedou Adolfem Hrubým a stanoven pozdrav „Vlasti zdar!“. Dalším krokem k totalitě se stal vznik Národní odborové ústředny zaměstnanecké a Ústředí veřejných zaměstnanců, kam se začlenily všechny odborové organizace. Ve skutečnosti šlo jen o snadnější ovládnutí a manipulaci dělníků a zaměstnaneckých vrstev. Dále byl zaveden členský odznak s písmeny NS.

Dne 27. dubna byla jmenována vláda Protektorátu v čele s ing. Aloisem Eliášem. V říjnu bylo zavedeno řízené lístkové hospodářství. Prvními zásobovacími tajemníky na obcích se stali členové bývalé pohraniční finanční stráže. První výdej potravinových lístků v Kaňovicích provedl ještě obecní starosta Josef Šůstek⁴⁰ spolu s řídícím učitelem Jaroslavem Vašicou. Brzy potom byl ustanoven první zásobovací tajemník pro obec Kaňovice a Hřivínův Újezd, a sice Josef Spurný, bývalý člen finanční pohraniční stráže.⁴¹

---

³⁸ Dnes již víme, že Tiso takto jednal kvůli ochraně Slovenska před maďarskou agresí.

³⁹ Hitler tyto zbraně následně použil při útoku na Francii.

⁴⁰ Můj pradědeček. Funkci starosty zastával v letech 1931-1945.

⁴¹ Podle výpovědi prastrýce údajně Josef Spurný nebyl příliš zodpovědný.

Nálada obyvatel obce byla na bodu mrazu. Mnichovská zrada nejvěrnějších spojenců byla hořkým soustem, které museli občané polknout. Stát, který si dlouho budoval vlastní samostatnost a suverenitu o ni během několika měsíců přišel a nikdo proti tomu nemohl nic udělat.

„Smutné byly vánoce 1939. Jedinou útěchu vlévala nám do duše hojivá slova našich vlastenců z Londýna, abychom zůstali věrni svým ideálům a své slavné historii.“

-obecní kronika

Kaňovští posluchači se většinou scházeli ve škole, nebo u Fabiána Gergely.⁴² Scházeli se, i když věděli, že se tím vydávají v nebezpečí těžkých trestů, neboť německé úřady zakázaly poslech zahraničních zpráv a na jejich šíření stanovily nejtěžší tresty, dokonce i trest smrti.

3.3 Rok 1940

Roku 1940 se v Londýně zformoval odboj v čele s Edwardem Benešem, jenž se stal jeho uznávanou hlavou. Za svého skutečného prezidenta jej uznávala i většina obyvatel doma. V Protektorátu se zavádí vázané hospodářství, průkazy totožnosti osob od 15 let, členové zastupitelstva podepisují vynucený slib Hitlerovi a nařizuje se odstranění obrazů a pomníků T.G. Masaryka.

V otázce hospodářství a zásobování bylo nařízeno odvádění másla a mléka, zavedeny lístky pro cestující a hostince, zřízeny sběrný vajíček dále zavedeny dávky sena, slámy, mlecí povolení, dodávky dobytka, sběrný ovoce a zeleniny, dále dodávka obilí, smluvní výkrm vepřů, uzavřeny domácí šrotovníky a zastaven volný prodej pláštěů a duší na motorová vozidla a jízdní kola.⁴³

Dne 21. června se mimo jiné zastupitelstvo usneslo zřídit v obci zavedení dávky z piva, karet a zas úřední výkon, protože běžné příjmy obce k úhradě běžných výdajů nestačí. Dále se zastupitelstvo usneslo na zavedení pracovní povinnosti v obci, vztahující se na veškeré práce spojené s úpravou obce a jejího majetku.

Dne 16. prosince se zastupitelstvo usneslo podepsati prohlášení Západomoravským elektrárnám akciové společnosti v Brně k vypracování žádosti o státní podporu na elektrizaci

---

⁴² Viz. str. 15

⁴³ Viz. obecní kronika

obce. V uvedeném prohlášení se obec nikterak nezavázala započítím stavby, pokud by nebyly zajištěny finanční prostředky, kterých si stavba elektrizace v době jejího započetí vyžádá.

3.4 Rok 1941

3.4.1 Němčina – kurz němčiny

V tomto roce došlo k pokusu poněmčit český národ. Do škol a kulturních zařízení se zaváděla povinná němčina. Byly zavedeny dvojjazyčné tiskopisy, školní zprávy a vysvědčení, ve školách a v úřadech nařízeno zdraviti zdviženou pravicí a bylo taky zastaveno vyučování dějepisu. Veřejné budovy musely být ozdobeny písmeny „V“, která měla značit brzké vítězství Osy, ale lidé si tato „Vé“ vykládali po svém jako „Vyženeme Vetřelce Ven“.

Na rozkaz německého hejtmana Mendlíka byl zřízen na vesnici povinný kurz němčiny pro obecní funkcionáře a vyučování kurzu převzal v Kaňovicích řídící učitel Jaroslav Vašica, za poplatek 20 Kč na hodinu. Kurz po určitou dobu skutečně trval, ale řídící učitel měl značné problémy s kázní svých dospělých svěřenců. Posluchači totiž neposlouchali, do hodin je bylo třeba neustále nutit, navíc odmítali pochopit, proč by měli zrovna oni umět německy a tak učitel i jeho žáci nakonec otrávení němčiny zanechali.

Nemenší trápení měl učitel s obecním starostou, s nímž se nemohl dohodnout a pokládal za nutné řešit spor na okresním úřadě. Jenže starosta se tak snadno porazit nedal. Celý spor nakonec skončil dohodou starosty s učitelem Vašicou, neboť ten pochopil, že vyhrát nemůže. Nutno podotknout, že starosta, který byl koncem první světové války v zajetí, se naučil hovorové němčině a ovládal německý jazyk lépe než učitel Jaroslav Vašica.

3.4.2 Další omezení a nucené práce

Bylo zavedeno povinné policejní hlášení o pobytu osob, pracovní knížky a statkové archy. Ve školách byla provedena revize obrazů, pomůcek a knih, které neodpovídaly duchu doby. Tyto byly následně odebrány ke zničení. Správci školy se však podařilo ukrýt některé cenné pomůcky, obrazy a knihy před obávanou revizí. Na nucené práce do Německa a Rakouska toho roku odešlo sedm občanů obce.

3.5 1942-1944

Roku 1942 byl jedním z mnoha zlomů ve válce. Započala bitva o Stalingrad, která byla důležitým mezníkem v boji proti hitlerovskému Německu. Pro Čechy v zahraničí se stala důležitá bitva o pevnost Tobruk.

V protektorátu bylo období roku 1942 jedním z nejtěžších. Dne 27. 5. 1942 byl spáchán atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Následovalo období teroru. Kaňovicím se však vlna zatýkání a poprav vyhnula. Nejdůležitější události, které měly na život obyvatel obce nějaký významnější vliv, se udály ještě před atentátem.⁴⁴

Dne 19. března 1942 byla učiněna hospodářská prohlídka v obci u rolníka Aloise Dudy č.p. 19. Bylo nalezeno několik pytlů zatajeného obilí. Ihned byl s Dudou sepsán obšírný protokol. Brzy na to byl uvedený zatčen a odvečen do Říše na 14 měsíců. Po návratu vypovídal, že s ním bylo zacházeno dobře a přibral 12 kg.

14 května 1942 usneslo se obecní zastupitelstvo na zřízení dvacetičlenného sboru dobrovolných hasičů. Velitelem byl zvolen Stanislav Mališka.

O roce 1943 nalezneme v obecní kronice pramálo informací. Ve světě pokračovala válka⁴⁵, ale život obyvatel plynul dál a jejich starosti byly zcela všední. Dne 31. října usneslo se zastupitelstvo postavit novou kůlnu pro obecní kočár a to při stodole Josefa Šústka, rolníka č.p. 1. Současně se usneslo zbourat starou zvonici při kapliče a postavit novou.

Tohoto roku byla zdejší obecná škola organizována na dvoutřídní. Učitelům bylo nařizeno tohoto roku vykonat povinnou zkoušku z němčiny. Zdejší učitelé při zkoušce neobstáli.

6. 6. 1944 se vylodili spojenci v Normandii. Akce nesla označení Overlord. Po několika denních bojích bylo jasné, že druhá fronta je otevřena. Válka v Evropě se pomalu chýlila ke konci. Ve spojeneckém táboře se ozývaly hlasy, které tvrdily, že Berlín padne do Vánoc. Operace Market Garden měla tuto teorii uvést v praxi, ovšem díky mnoha chybám selhala. Na východní frontě však díky operaci Bagration utrpělo Německo těžkou porážku.

---

⁴⁴ Je zřejmé, že atentát určitě vzbudil mezi obyvateli různé reakce, ale v kronice jsem nenalezl ani řádek, který by se k atentátu vztahoval.

⁴⁵ V červenci došlo např. k vylodění Spojenců na Sicílii, nebo o pár měsíců dříve k povstání ve varšavském ghettu.

V Kaňovicích byl rok 1944 bohatý na nejrůznější události. Dne 20. března se zastupitelstvo usneslo vybírat z každého psa poplatek 80 Kč. Dále se usneslo na zřízení telefonu v obci na náklad všech poplatníků v obci, který bude rozvržen dle výměru půdy. Dne 20. prosince se usneslo zastupitelstvo na schválení podmínek Poštovního ředitelství v Brně pro zřízení telefonní veřejné hovorny.

V celém Protektorátu začali být povolávání občané k zákopovým pracím. Ze Zlína a okolí mířili pracovníci do Beskyd. Z Kaňovic nastoupili : Bohumil Ivanovský č.p. 4, Josef Šůstek č.p. 38, František Lambor č.p. 26, Vladimír Gregor č.p. 40 a František Gergela č.p. 25. Na odvoz dřeva k Hornímu Lidči pro vojenské účely byli odkomandováni : Alois Bernátek č.p. 34 s jedním koněm, František Šůstek č.p. 37 rovněž s jedním koněm, František Vaškůj č.p. 3 s jedním koněm, Josef Janča č.p. 20 s párem koní, Josef Šůstek č.p. 23 a Jaroslav Mališka č.p. 49.⁴⁶

13. října 1944 byl poprvé bombardován Zlín. Byla to však jen předehra k obrovskému náletu, který Zlín zažil 20. listopadu. Toto bombardování se stalo neskutečně ničivým. Zahynulo 24 civilistů a pouze 1 německý voják. Materiální škody byly značné: 62 obytných domů bylo zcela zničeno a přes 360 nějakou měrou poničeno. Zásah dostaly i veřejné budovy jako kino, hotel, nebo nádraží. V hlavním cíli bombardování, baťovských továrnách, tehdy částečně orientovaných na německou válečnou výrobu⁴⁷, zůstalo v troskách ležet 10 budov a dalších 38 bylo více či méně poškozeno. Američané mohli nálet považovat za poměrně úspěšný, neboť výroba největších zlínských továren byla těžce narušena.⁴⁸

Obyvatelé Zlína a okolí poprvé poznali válku na vlastní kůži. I prastrýc Josef Šůstek, který byl tehdy ve Zlíně v učení, zažil největší spojenecký nálet. Ve své výpovědi vzpomíná, že rozhlas hlásil pohyb těžkých bombardérů nad Maďarskem směřující na sever. Ihned po hlášení zamířili ke Kudlovu do krytů. Nakonec však bombardování přišlo dříve, a tak se v bláhové představě bezpečí ukryli pod strom. Nálet přežil Josef Šůstek ve zdraví, ale události 14. dubna se blížily.

---

⁴⁶ Viz. Obecní kronika I

⁴⁷ Konkrétně pro německé válečné loďstvo.

⁴⁸ POKLUDA Zdeněk. Sedm století zlínských dějin. 1. vydání, Zlín. Klub novinářů Zlín a Zlínské tiskárny, a.s.

4 Boj o přežití

4.1 Odboj na Zlínsku a gestapo

Již od prvních dnů Německé okupace se začaly formovat skupiny lidí, směřující k nejrůznějším formám odboje. Jako po celé zemi, i na Zlínsku se odboj rozdělil na dvě větve. Tu první tvořila Obrana národa, druhou částí odboje byli komunisté. V dubnu 1944 se pak do odbojové činnosti zapojila rozsáhlá organizace anglických výsadkářů, Clay-Eva a na podzim také brigáda Jana Žižky, sestavená velkou měrou ze sovětských partyzánů.

4.1.1 Obrana národa

Obrana národa byla složena převážně z řad příslušníků vlasteneckých a demokratických si - vojáky z rozpuštěné československé armády, bývalých legionářů, příslušníků Sokola, občanů z řad inteligence atd. Tato organizace se soustředila hlavně na shromažďování zbraní a dalšího vojenského materiálu, chystala nasazení vysílaček pro zpravodajské spojení s londýnským exilem, pomáhala uprchlíkům při přechodu na Slovensko, zorganizovala letákovou akci proti zlínským vlajkařům.

Obrana národa začala pracovat v dubnu 1939, velitelem zlínské okresní organizace se stal architekt M. Lorenc. Ten však musel brzy přejít do ilegality, takže vedení v září roku 1939 přebírá učitel Ota Ludvík. Oba však za svou statečnost zaplatili životem, když se podařilo gestapu mezi léty 1939-40 Obranu národa rozrušit.⁴⁹ I přes tyto akce gestapa, které si během války vytvořilo rozsáhlou síť konfidentů, fungovala Obrana národa až do konce okupace. Bohužel, během Heydrichiády utrpěla další ztráty, tudíž její význam oproti dalším odbojovým organizacím ke konci války upadl. Přesto však dokázala působit ve zpravodajské a dokonce i partyzánské činnosti.⁵⁰

4.1.2 Komunistický odboj

Komunistický odboj se trochu lišil od obrany národa. Ještě před okupací byli komunisté považováni za extrémisty (kterými skutečně často byli) a někteří příliš radikální členové strany byli nuceni emigrovat.⁵¹ Za druhé republiky byla KSČ zcela zakázána a tak

---

⁴⁹ Při jedné akci gestapo dostalo do rukou Františka Šmída, člena zemského vedení Obrany národa v Brně, který při vyšetřování podlehl tlaku gestapa a prozradil vše, co věděl. Ze současného okresu dopadli nacisté např. Jaroslava Hodného, Bohumila Rosenbauma a další. Ve vězení zemřeli též ing. Emil Ženatý, Antonín Páchl, Ignác Polášek, Josef Divina. Ve spárech gestapa zůstalo velké množství odbojářů, proto si Němci dlouho mysleli, že tuto organizaci zničili úplně. Dostala jméno „I. odboj“.

⁵⁰ Viz. Sedm století zlínských dějin. s. 104

⁵¹ Např. Klement Gottwald

většina členů přešla do ilegality. Samotná okupace je tedy zastihla v přípravách podzemní činnosti, kterou pouze dokončili a zdokonalili. Komunisté vydávali tajně tištěné tiskoviny (Tribuna) a rozšiřovali a upevňovali soustavu svých buněk. Během akcí zaměřených proti Obraně národa mezi lety 1939-1940 bylo zatčeno několik členů komunistického odboje, proto se centrum organizace přesunulo do Březnice.⁵²

Centrála v Březnici vydržela do konce roku 1942, kdy se gestapo pokusilo zatknout několik členů. Ti však uprchli do bunkrů v lese. Nicméně 29. ledna 1943 podnikli jednotky SS z holešovské základny zátah proti odbojářům. Životem zaplatilo 19 občanů Březnice⁵³ a další lidé byli zatčeni jak v obci, tak ve Zlíně. Komunistický odboj pokračoval v různých formách až do konce války.⁵⁴ Za jeho součást lze považovat i brigádu Jana Žižky, která na konci války sehrála významnou roli v partyzánském boji.⁵⁵

4.1.3 Clay-Eva

V noci z 12. na 13. dubna 1944 se na nebi nad Protektorátem, poblíž obce Hostišová v okrese Zlín, snesli k zemi tři parašutisté. Velitel skupiny – Antonín Bartoš, šifrant Jiří Štokman a radista Čestmír Šikola. Všichni byli vybaveni pistolemi, ampulemi s jedem, menší zásobou jídla, větším obnosem v korunách a pro jistotu i menším obnosem ve zlatě. Nejvýznamnějším vybavením skupiny však byly dvě radiostanice s volacím znakem „Eva“. Všichni byli samozřejmě vybaveni také falešnými doklady. Z Bartoše se tak stal Antonín Richter, z Šikoly Čestmír Švec a ze Štokmana se stal Jiří Sláma. Seskok proběhl úspěšně a skupina se po krátkém hledání sešla i s veškerým materiálem.

Během několika měsíců vybudovali parašutisté rozsáhlou zpravodajskou organizaci působící skoro po celé východní Moravě. Ačkoliv se gestapo snažilo síť rozkrýt a zničit (několikrát se jim to málem povedlo) Clay-Eva vydržela až do konce války a stala se jednou z nejdůležitějších odbojových organizací na Moravě.

4.1.4 Gestapo

Gestapo hrálo v okupované zemi obrovskou roli, hlavně v oblasti morální. Dodnes je v nás zachován názor, že Češi jsou národem udavačů. Svým způsobem je to pravda, neboť ne

---

⁵² Viz. Sedm století zlínských dějin, s. 104

⁵³ Březnici hrozil osud Lidic, ale díky vysokému počtu zatčených občanů (64) na velikost obce K.H. Frank usoudil, že taková akce je zbytečná.

⁵⁴ Pozn. Jednou z komunistických organizací byla např. Naše pravda, která se zabývala vydáváním tiskovin.

⁵⁵ Pozn. Zkoumání její činnosti není cílem této seminární práce, proto zde ponechávám jen malou poznámku.

všude se gestapu tak snadno podařilo vytvořit síť konfidentů a agentů-provokatérů jako v Protektorátu.⁵⁶

Prvním velitelem služebny byl Backhaus, kterého zakrátko vystřídal Otto Köhler. Ten však vůči vznikajícímu odboji postupoval velmi laxně, takže ho již v roce 1940 nahradil Hans Ziegler, který určil ostrý kurz a stál za největšími akcemi zlínského gestapa.

4.1.5 Kaňovice a partyzáni

U roku 1944 nacházíme první informace o pohybu partyzánů v okolí obce.

„Také v našich horách se skrývali stateční partyzáni a jen občas přišli do vsi, aby si vyžádali zásoby od dobrých vlasteneckých lidí.“

-obecní kronika

V zásobování potravinami jim pomáhali zvláště tito občané : Leopold Šústek č.p. 15, Bernard Šústek č.p. 18, František Vaškůj č.p. 3, František Mikel č.p. 17 a Josef Šůsek č.p. 31. Další partyzáni se ukrývali v cihelně Hynka Oksnera v Biskupcích.⁵⁷ Zřejmě byli součástí brigády Jana Žižky a jejich činnost se obracela hlavně na drobné diverzní akce.

4.2 První Kaňovský incident

4.2.1 V předvečer

Rok 1945 byl plný tužeb a očekávání brzkého konce války. Tisk a oficiální média sice ukazovala drobná vítězství německých jednotek, ale díky poslechu Svobodné Evropy měli i občané Kaňovic jasno, že válka dlouho nepotrvá. Dne 4. dubna byla osvobozena Bratislava a silné vojenské transporty se denně pohybovaly směrem od Bánova přes Uherský Brod na západ. Kronikář toto komentuje slovy:

„Nebyli to již ti pyšní germáni, ale již jen trosky smutné poražené armády.“

-obecní kronika

Dne 12. dubna se usadilo obci německé vozatajstvo počítající asi 200 mužů a 50 koní. Ubytovali se po celé vsi v jednotlivých domech, zabrali i školu a hospodu. Koně umístili v selských stájích. Vesnice se proměnila v malé vojenské ležení. Podle výpovědi pamětníka

⁵⁶ Pozn. Skutečně to nebylo obtížné, ale případy snadné kolaborace nalezneme i v Norsku nebo Nizozemí.

⁵⁷ Viz. Obecní kronika I.

byli Němci velice milí a kultivovaní. Neměli žádné velké ambice v oblasti válčení. Část skupiny tvořila polní kuchyně a další podpůrné jednotky.

Toho času operovala v okolí Kaňovic partyzánská skupina, které velel jistý Jan Huráb, řečený Černý. Huráb pocházel z Horního Němčí a jeho partyzánská činnost je více než sporná. Podle kronikáře i výpovědi pamětníka to byl člověk, který si na partyzána spíše hrál. Jeho diverzních akcí nebylo mnoho, a pokud nějakou provedl, tak s ní jeho velení nesouhlasilo, nebo o ní dokonce nevědělo. Většinu času trávil ukrytý v lese a pouze ve večerních hodinách vyrážel do vesnic žebrať o jídlo a pálenku.

4.2.2 14-15. duben 1945

Již druhý den je v Kaňovicích umístěno německé vozatajstvo. Na vesnici padá tma a lidé se ukrývají do svých příbytků. Stejně tak i rodina Šůstkova v č.p. 31. Ve vedlejším domě u Haramiů č.p. 32 mají Němci ukryté střelivo. Na hlídku nastupují tři němečtí vojáci, včetně Willi Dertmanna. Asi o tři čtvrtě na dvanáct se k vesnici přiblíží dva muži. Nutně potřebují proviant a okolí znají dobře. Vědí, že nejvíc mohou dostat u starosty. Těsně před půlnocí stojí u dveří.⁵⁸ Následuje hlasité bouchání.

Zde vyvstává několik otazníků. Pokud byli partyzáni alespoň trochu informováni o situaci v obci, proč riskovali téměř jasný poplach hlasitým boucháním na dveře? Mohli se dostat na pozemek přes plot a pouze zaklepat na okno. Odpovědí může být strach, ale také opilost partyzánů, neboť minimálně Huráb údajně holdoval alkoholu. Musíme také brát v potaz to, že tito „partyzáni“ se chovali spíše jako tuláci a tak nemuseli mít vůbec přehled o pohybu vojáků. Nicméně, jestli toužili po potravinách a tušili, že půjdou do Kaňovic, proč si situaci první neobhlédli? Dvě stovky mužů jde docela dobře vidět. Pokud tedy o Němcích v obci věděli, asi doufali, že v noci přes hlídky snadno projdou. A bouchání na dveře bylo možná jen důsledek opilosti.

Hlasité bušení na dveře probouzí celý dům. Starosta Josef Šůstek, pouze v nočním úboru, jde urychleně ke dveřím zjistit důvod povyku. „Kdo je tam?“ zní jasná otázka. „Četnictvo z Velkého Ořechova. Hogel a Pavelka.“ Představují se partyzáni falešnými jmény, ovšem skutečných četníků a pokračují: „Pane starosto, vstávejte, něco s vámi potřebujeme.“ Starosta v polospánku a trochu zmaten půlnoční návštěvou četníků, chystá se odemknout

---

⁵⁸ Dveře, na které partyzáni bušili, jsou dnes již zazděné.

dveře. V tu chvíli vychází z vrat u Haramiů německý voják Willi Dertmann. Partyzáni propadají panice a několikrát po vojákovi vystřelí.⁵⁹ Ten padá k zemi a téměř okamžitě umírá. Útočníci se dávají na útěk. Střelba vyvolá poplach u Dertmannových kolegů na hlídce, kteří okamžitě běží na místo útoku. Na místě zastihnou pouze vyděšeného starostu, kterého zajistí a činní odpovědným za to, co se stalo. Ve svém nočním úboru je postaven k mrtvole, již musí hlídat. Josef Šústek požádal o povolení se obléci, neboť mu byla zima, ale Němci striktně odmítli. Tou dobou prohledává a zajišťuje několik vojáků starostův dům. Tehdy 19-ti letý Josef Šústek⁶⁰, jenž je vytáhnut z postele se brání a Němci tak dostávají další „důkaz“ o napojení starosty a jeho rodiny na partyzány. Během poměrně krátké doby se dostavila hlídka SS. Začíná vyšetřování.

Během prvních okamžiků po příjezdu SS padlo několik návrhů na řešení situace. Mezi nimi i ten o vypálení celé vesnice. Byla to však pouze první nenávistná reakce. Starosta dostal konečně povolení opustit hlídku u mrtvoly a spolu s vyšetřovateli se přesunul do kuchyně. Rychle se oblékl a následně někoho poslal pro cigarety, špek a slivovici. Mezitím čelil tvrdému výslechu. Němci neustále dokola opakovali ty samé otázky. Skutečným štěstím byla starostova znalost hovorové němčiny, kterou získal v zajetí během první světové války. Je skutečně možné, že pokud by ji neovládal, mohl celý případ skončit dříve, než začal. Vyšetřovatelé totiž upustili od vyvraždění celých Kaňovic, ale přišli s verzí, která sice nebyla tak krutá, ale více se blížila realitě. Hrozila poprava celé rodiny a následně každého páteho muže ve vsi. Josef Šústek ještě několik hodin čelil tvrdému výslechu. Není zřejmé, co Němce nakonec odradilo od jejich plánů. Jisté je, že jim imponovala starostova znalost jazyka a určitě také nabízený kontraband. Celý případ se řešil ještě pár dní, ovšem zde šlo už jen o úřední formality. Prozatím byla rodina i vesnice v bezpečí.

4.3 Druhý Kaňovský incident

Jan Huráb a jeho muži se jedním neúspěchem nedali odradit. Aby si zasloužili svůj „žold“ zintenzivnili diverzní činnost. A tak v noci z 24. na 25. dubna narazili partyzáni napříč silnicí mezi Kaňovicemi a Biskupicemi do země hřebíky, čímž poškodili pneumatiky německých vozů, které tudy projížděly. Ráno po té události přijel do Kaňovic německý důstojník (hejtman) od vojenské posádky ubytované v Biskupcích. Starostu však doma nenalezl, neboť ten byl tou dobou na poli. V domě zastihl jeho syna, kterého následně naložil

---

⁵⁹ Pozn. Zřejmě z pistole.

⁶⁰ Pozn. Josef Šústek, jenž mi pomohl událost zrekonstruovat. Tedy syn starosty.

do automobilu se samopalem na zádech a donutil jej je zavést k otci. Jakmile ho našel, převezl oba Šústky zpět do vesnice. Mladší byl poslán domů, starší odveden na úřad. Hejtman podrobil starostu výslechu a označil ho za partyzána, přičemž mu hrozil, že bude zastřelen. Starosta se však nedal a dokazoval svou nevinu. V té době již v obci nesídlilo německé vozatajstvo, a tak se tam právě 25. dubna rozložila skupina asi 70-ti dragounů ze Slovenské brigády. Starosta stále trval na své nevině, a tak byl zavolán poručík od právě ubytované jednotky. Německý hejtman se s ním radil, zatímco starosta čekal na výsledek v předsíni v kanceláři. Mezi oběma důstojníky se strhla prudká hádka, z níž starosta porozuměl, že slovenský poručík ho obhajuje a prokazuje jeho nevinu. Nakonec je Josef Šústek podruhé zachráněn od téměř jisté smrti.

4.4 Osvobození Kaňovic

4.4.1 Rumunský major

Dne 26. dubna byl osvobozen Uherský Brod a dne 28. dubna přijelo německé dělostřelectvo, aby si hledalo vhodné stanoviště ke střelbě a dobrý kryt před ruskými letadly. Protiletcké dělostřelectvo pájlo sice po ruských stíhačkách, ale s úplným nezdarem. Jedno rumunské letadlo bylo zasaženo a zřítlo se u Biskupic. Z letadla vyskočil rumunský major a za pomoci padáku se zachránil, ale dva muži v troskách zahynuli. Major byl však Němci zajat a odvezen ke Zlínu. Příštího dne kolovala zpráva, že partyzáni majora v lesích u Zlína osvobodili. Na místě neštěstí zbudovala obec Biskupce v roce 1946 rumunským hrdinům válečný pomník.⁶¹

4.4.2 Samotné osvobození

Dne 1. května asi v 10 hodin ráno nastala v blízkosti obce střelba z pěchotních zbraní. Lidé již několik dní před tím schovávali zásoby a v noci se ukrývali ve sklepech. Toho dne se ukryli do sklepů hned ráno, poněvadž vše nasvědčovalo tomu, že nastala rozhodující bitva. Vojska Rudé armády učinila silný nápor na německé pozice na jihu. Střelba trvala do čtyř hodin odpoledne, kdy se Němci dali na ústup. Asi dvacet minut po čtvrté hodině odpoledne vstoupily do vesnice první jednotky Rudé armády. Jednalo se převážně o rumunské vojáky. Na ochranu svých ustupujících vojsk zanechali Němci na katastru obce několik kulometných hnízd, která měla krýt ustupující druhy. Jeden z kulometů byl umístěn i na střeše domu u Haramiů č.p. 32. Podle výpovědi pamětníka střelil velice aktivně a zvuk dopadajících

---

⁶¹ Viz. Obecní kronika I

nábojnic na střešní krytinu se podobal hustému krupobití. Rumunští vojáci postupovali do obce poměrně nedbale. Rozhodně se nejednalo o výkvět Rudé armády. Většina vojáků byla opilá, zavšivená a nepříliš podnětná. Mladé dívky se ukrývaly ve sklepích obzvláště dobře. Rumunští samopalníci osvobozovali obec dům od domu, zatímco granátníci likvidovali kulometné pozice Němců. Pět Rudoarmějců zaplatilo svobodu Kaňovic životem. V kronice obce nalezneme mnoho hezkých slov o tomto šťastném dni. Není se čemu divit, po několikaleté okupaci přišla svoboda. Nic však nebylo tak idealistické, jak předkládá kronika.

„Brzy byla Rudoarmějců plná vesnice a všechny chalupy, jásoť se ozýval ze všech stran. Malá naše vesnička nepoznala radostnějšího a krásnějšího dne nad 1. květen 1945!“

-obecní kronika

Došlo k několika incidentům. Kupříkladu ve sklepě Josefa Šůstka č.p. 1 se ukrývalo několik rodin. Poněvadž na vyzvání o osvobození neporozuměli a hned neotevřeli, domníval se voják, že jsou tam ukryti Němci a pustil dávku ze samopalu. Tak utrpěl zranění František Bernatík č.p. 39, ze kterého se naštěstí brzy vyléčil v nemocnici. Škody na majetku utrpěli i další občané Kaňovic:

- Josef Mikel, rolník č.p. 7 (granátové střepiny zasáhly střechu obytného stavení)
- Josef Horák, rolník č.p. 22 (po zásahu granátem mu shořela kůlna)
- Josef Haramia, rolník č.p. 32 (granát prorazil střechu i strop bytu v němž náhodou nikdo nebyl)
- František Vaškůj, rolník č.p. 3 a Leopold Šůstek, rolník č.p. 15 (škody na obytném stavení po zásahu minovými střepinami.⁶²

Obecní starosta přivítal vojenského komandanta a hned s ním smluvil na oslavu osvobození trachtaci, kterou obecní policajt František Šůstek č.p. 42 vyhlásil bubnem a lidé hned nosili dobroty na místo určené – do hostince č.p. 9. Přinesli celkem: 50 slepic, 300 vajec a několik litrů slivovice⁶³, která vojákům znamenitě chutnala. Když lidé viděli, jak vojákům chutná, nabízeli hojně další pamlsky.

---

⁶² Viz. Obecní kronika I.

⁶³ Viz. Obecní kronika I.

Ještě jednou se starosta obce octl v ohrožení a to právě při osvobození. Vojenský komandant za ním totiž po trachtaci přišel s rozkazem, že má několik hodin na to, aby sehnal pro Rudou armádu proviant a koně. Pokud tak neučiní, bude zastřelen. Starosta tak neučinil, neboť požadované množství bylo téměř nemožné sehnat za daného časového ultimáta a tak se před komandantem ukryl v jednom z krytů. Vydržel v něm, dokud vojáci obec neopustili. Rudoarmějci se v Kaňovicích nezdrželi dlouho. Hned druhého dne ráno se dali na další pochod směrem na Zlín.⁶⁴ Ještě i potom po několik dnů projížděly obcí další vojenské jednotky Rudé armády, nadšeně pozdravovány, ale již se v obci nezastavovaly. Po rušných událostech nastal opět očekávaný klid.

4.4.3 Výbušniny

Po odchodu armády zůstalo na různých místech obecního katastru mnoho pohozené munice po Němcích. Byly to různé druhy ručních granátů, pancéřové pěsti, miny a kulometné střelivo. Občané byli upozorněni a vyzváni k opatrnosti.

Rovněž ve škole na skříní zůstala jedna mina po Němcích a byla odstraněna až po půl roce, když nastoupil řídicí učitel Josef Koníček, který jako voják poznal, že nejde o nějakou učební pomůcku, nýbrž o nebezpečnou minu. Když to učitelka předávající správu školy, Anna Skovajsová uslyšela, řekla, že by to té třídy nikdy nevstoupila, kdyby to věděla.⁶⁵

---

⁶⁴ Zlín byl osvobozen již 2. května vojsky Rudé armády postupujícími právě od Březnice a Jaroslavic.

⁶⁵ Viz. Obecní kronika I.

5 Závěr

Původním záměrem této práce byla co nejpodrobnější dokumentace Kaňovických incidentů. Jak jsem však brzy zjistil, ne vše, co si člověk v životě vytyčí, se dá splnit. První skutečný zádrhel se vynořil hned na počátku. Bude toto téma samo o sobě dostačující? Poměrně záhy jsem musel konstatovat, že nikoliv. Pátrání nikam nevedlo, neboť již není pamětníků (až na jednoho), kteří by mě posunuli blíže k cíli. I přes tyto překážky jsem, alespoň doufám, oba incidenty přiblížil, dokonce si troufám tvrdit, že šířeji než kdokoliv přede mnou (zde nutno podotknout, že se o to mnoho lidí nepokoušelo).

Druhým problémem, jemuž jsem musel čelit, bylo mé vlastní nadšení. Když jsem začal studovat historii Kaňovic jako obce, narazil jsem na mnoho zajímavých faktů, jak o vesnici, tak i o Zlínsku. Najednou jsem pocítil jakousi touhu tyto informace dát dohromady a s někým se o ně podělit. Má práce s původní tematikou partyzánského boje se stala rozšířením obecní kroniky. Zmapoval jsem historii rodiště mých předků prakticky od pravěku až po konec druhé světové války asi ze všech dostupných publikací. Nemyslím si, že se jedná o kompilát, neboť celá problematika je pojata originálně a nic podobného neexistuje. Věřím, že při podrobnějším pátrání by má studie dala rozšířit o mnoho dalších zajímavostí a postřehů (kupříkladu vývoj obce za komunismu, který jsem vynechal kvůli časové tísní a nezajímavému obsahu). Musím také podotknout, že celá práce je věnována pouze historii Kaňovic, popřípadě Zlína a okolí. Neměl jsem ambice se pouštět do řešení architektury, či přírodních podmínek. Pokud se tyto informace v mé práci objevují, pak jen sporadicky a jako dokreslení detailů. Já sám jsem se při tvoření toho „díla“ naučil mnohým dovednostem. Zjistil jsem, že internet není příliš věrohodný zdroj, prohloubil jsem si své znalosti o historii Kaňovic, ale také Zlínska, v neposlední řadě musím zmínit první praktickou zkušenost se seminární prací a pátráním po informacích. Za to vše jsem velice vděčný. Má práce může sloužit případným zájemcům o historii obce.

6 Použité prameny a literatura

6.1 Literatura

1. VÁCLAVÍK Antonín. Luhačovské Zálesí. 2. vydání, Luhačovice, IM Atelier. ISBN 80-85948-58-3. Počet stran 872
2. KOLEKTIV AUTORŮ. Kaňovice 1362-2012. 1. vydání, Luhačovice, Atelier IM. ISBN 978-80-85948-76-9.
3. POKLUDA Zdeněk. Sedm století zlínských dějin. 1. vydání, Zlín. Klub novinářů Zlín a Zlínské tiskárny, a.s.
4. NEKUDA, Vladimír a kol. Zlínsko. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost ve spolupráci s Muzeem jihovýchodní Moravy ve Zlíně, 1995, 784. ISBN 80-85048-57-4.

6.2 Internet

1. Kanovice.cz [online]. Obec Kaňovice.

6.3 Prameny

1. KRONIKA OBCE KAŇOVICE– KNIHA I 1911-1949
2. Rozhovor s Josefem Šústkem, Kaňovice, 18. listopad 2012

7 Seznam příloh

Obr.1 MAPY.CZ. Kaňovice [online]. [cit. 19.2.2013]. Dostupný na WWW:
<http://www.kanovice.cz/images/stories/fotosnimek1.jpg>

Obr.2 PALIČKA. Wikipedia.cz [online]. [cit. 19.2.2013]. Dostupný na WWW:
[http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ka%C5%88ovice_\(ZL\),_%C4%8D.p.19.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ka%C5%88ovice_(ZL),_%C4%8D.p.19.jpg)

Obr.3 KAŇOVICE, Obec. Kaňovice.cz [online]. [cit. 19.2.2013]. Dostupný na WWW:
http://www.kanovice.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=546&Itemid=57

Obr.4 KAŇOVICE, Obec. Kaňovice.cz [online]. [cit. 19.2.2013]. Dostupný na WWW:
http://www.kanovice.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=546&Itemid=57

Obr.5 KAŇOVICE, Obec. Kaňovice.cz [online]. [cit. 19.2.2013]. Dostupný na WWW:
http://www.kanovice.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=546&Itemid=57

Obr.6 KAŇOVICE, Obec. Kaňovice.cz [online]. [cit. 19.2.2013]. Dostupný na WWW:
http://www.kanovice.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=546&Itemid=57

Obr.7 KAŇOVICE, Obec. Kaňovice.cz [online]. [cit. 19.2.2013]. Dostupný na WWW:
http://www.kanovice.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=546&Itemid=57

Obr. 8 Autorův archiv

Obr. 9 Autorův archiv

Obr. 10 Autorův archiv

Obr. 11 Autorův archiv

Obr. 12 Autorův archiv

Obr. 13 Autorův archiv

Obr. 14 Autorův archiv

Obr. 15 Autorův archiv

Obr. 16 KAŇOVICE, Obec. Kaňovice.cz [online]. [cit. 19.2.2013]. Dostupný na WWW:
<http://www.kanovice.cz/images/stories/planek.gif>

8 Přílohy

Obr. 1 Letecký snímek Kaňovic

Obr. 2 Památkově chráněná usedlost č.p. 19 s komorou s pavlačí

Obr. 3 Usedlost č.p. 19 ze dvora v roce 1943

Obr. 4 Usedlost č.p. 19 ze dvora v roce 2011

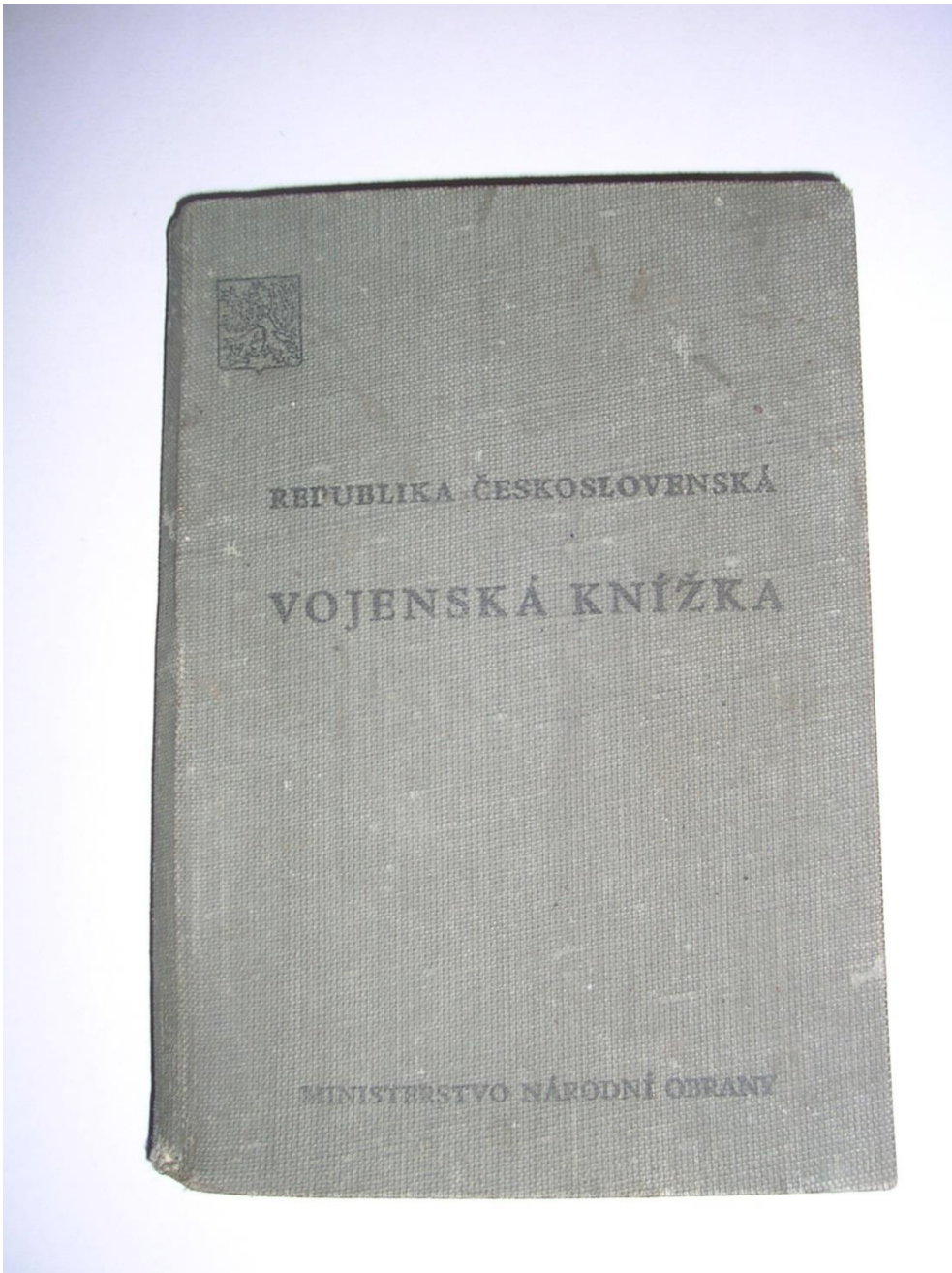
Obr. 5 Sýpka v roce 1943

Obr. 6 Sýpka v roce 2009

Obr. 7 Sýpka v roce 2009

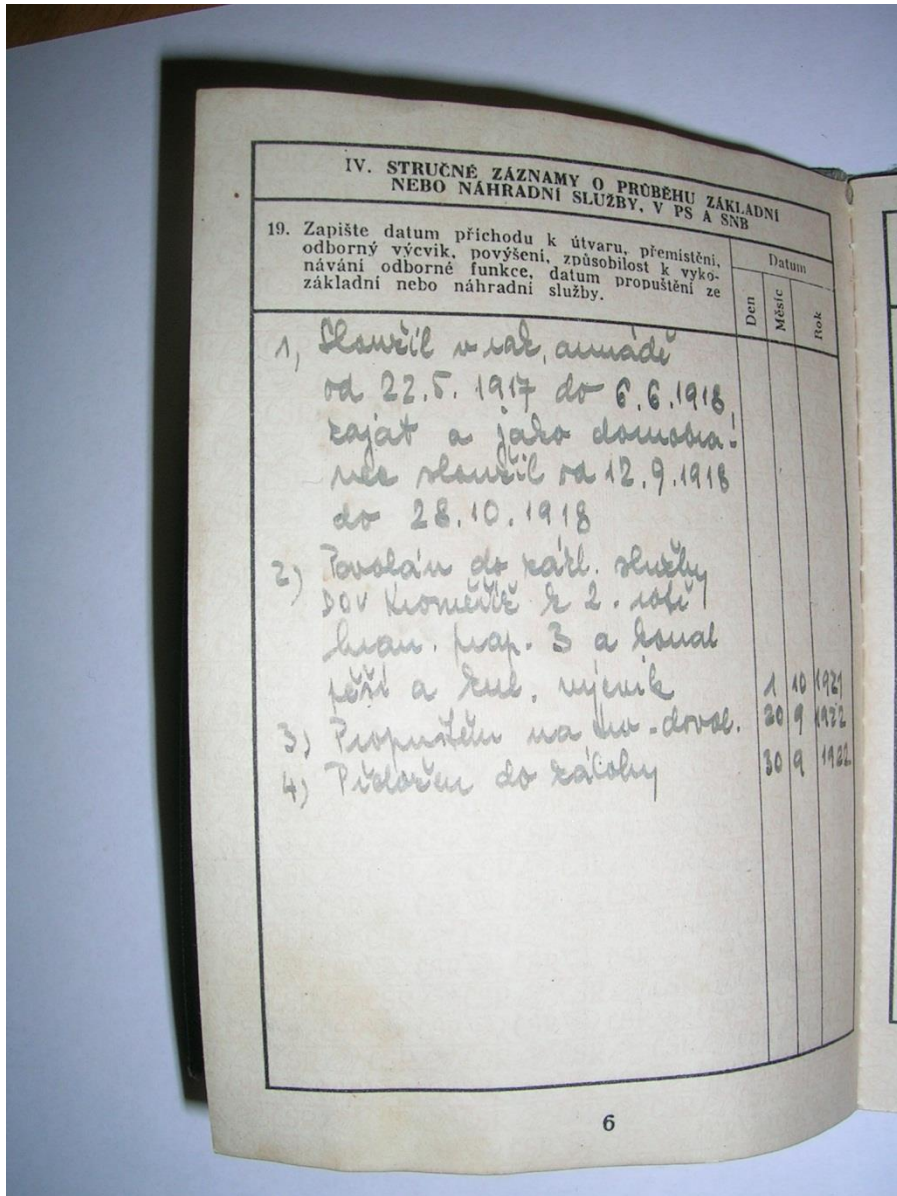
Obr. 8 Vojenská knížka Josefa Šústka

Obr. 9 Úvodní strana vojenské knížky J. Šustka. Můžeme na ní vidět podpis majitele

III. ZÁZNAMY O ODVODU	
Datum odvodu	20.9.1921
U kterého místního vojenského velitelství odveden	DOV Kroměříž ^{VU/V}
Odvodní klasifikace	A bez vady
Přidělen k útvaru	hran. pr. 3.
14. výška postavy v cm	172
obvod hlavy v cm	55
15. Soci (děl: stevn: země: podní a p.) likost ochranné masky	2/98
likost obuvi	10

Obr. 10 Další strana vojenské knížky. Lze na ni vidět míry majitele a také útvar, k němuž byl přidělen. Bohužel, několik stran bylo z neznámých důvodů vytrženo.

Obr. 11 Str. 6 nám přibližuje vojenskou kariéru Josefa Šústka.

Obr. 12 Manželé Antonie a Josef Šůstkovi na Hostýně v 70. letech

Obr. 13 Průvod z Provodova. Po pravé straně lze vidět kousek domu č.p. 31. Fotografie pochází z 50. let

Obr. 14 Stejný pohled z roku 2013

Obr. 15 Jiný pohled na č.p. 31. Cihlová budova v pozadí je dům Haramiů č.p. 32, před nímž byl zastřelen Willie Dertmann. Dům neprošel žádnými úpravami a tak vypadá stejně, jako 14. dubna 1945

Obr. 16 Poloha Kaňovic